

Subjekt jeho trvání

Paul Ricoeur ve své pražské přednášce pro FiACAT řekl, že „kontinuitu existence a permanenci sebe sama zajišťuje paměť“ („Et c'est la mémoire qui ateste la continuité de l'existence et la permanence du soi-même.“); tady je nutné upřesnění, že jde o identitu sama (semého) se sebou, kterou „lze sledovat od atomu až třeba k dubu, který zůstává týž od semen ke vzrostlému stromu“ (dtto). Zdá se mi, že v tom je neřešený jeden problém, totiž že pamatovat si znamená výkon, tedy akci, ale akce je schopen pouze subjekt. Aby si subjekt zajistil „kontinuitu existence a permanenci sebe sama“, musí nejprve „být“, aby mohl vykonávat nějaké ‚pamatování sebe sama‘, a to být trvale, permanentně, nezávisle na jakémkoli svém ‚pamatování‘. Nebo je snad paměť (ale co to je ‚paměť, nezávislá na jakémkoli ‚pamatování jako aktivitě?‘) součástí bytí subjektu? Můžeme u subjektu mluvit o ‚existenci‘? A v jakém smyslu? A můžeme u subjektu mluvit o ‚bytí‘?

(Praha, 190327-4.)